

Abstrakt

Předkládaná práce reflektuje jednu z největších evropských varhanářských firem, působících od konce 19. století do druhé dekády století 21. Firma byla pod názvem Gebrüder Rieger založena roku 1873 ve slezském městě Krnově (tehdejší německý název Jägerndorf). V roce 1904 změnila název na Rieger, jenž používala až do konce druhé světové války. Po jejím ukončení byli němečtí majitelé odsunuti, továrna byla poté převzata pod národní správu a následně znárodněna. Zároveň do ní byla také včleněna menší varhanářská dílna Josefa Klosse. Továrna od té doby používala na svých nástrojích obchodní značku Rieger-Kloss. Po roce 1989 byl závod privatizován, roku 2015 však svou činnost fakticky a roku 2018 i právně ukončil.

Práce sleduje nejen historii firmy, ale zejména problematiku uměleckých a konstrukčních specifik krnovských nástrojů. V umělecké rovině byly tyto varhany silně ovlivněny nejprve paradigmatem tzv. romantického varhanářství (příp. též podněty ceciliánské reformy), které ve střední Evropě zažívalo největší rozvoj právě v době založení firmy, a vrcholilo přibližně na přelomu 19. a 20. století, a poté myšlenkami reformního varhanního hnutí, jež ovlivnily produkci továrny od cca druhé čtvrtiny 20. století, víceméně až do její poslední etapy. Firma Rieger využívala maximálním způsobem technické inovace, které varhanářský vývoj přinášel, resp. je mnohdy sama vytvářela. Její produkce byla charakteristická továrním zpracováním. To mělo někdy za následek zjevnou šablonovitost řady nástrojů, firma však zároveň dokázala stavět i varhany vysoce nadstandardní, dosahujících mezinárodních standardů. Během svého trvání vyrobila továrna přes 3730 nástrojů, jež vyvážela prakticky do celého světa.

Teoretický výklad, věnovaný historii firmy, její obchodní strategii i širším společenským kontextům, stejně jako všem relevantním specifikům krnovských varhan a způsobu jejich výroby, je v práci doplněn modelovým rozбором vybraného vzorku nástrojů z jednotlivých vývojových fází továrny. Spis přináší také kompletní opusový seznam vyprodukovaných varhan.